

Nattsångarna på Mälärörna

Signe Hagerman

Hur har utvecklingen sett ut för våra nattspelande fåglar sedan MOF grundades år 2000? Från och med detta år finns sammanställningar om dessa fåglar på Mälärörna, publicerade i föreningens årskrift. En genomgång av de fynd som gjorts av sex karakteristiska nattsjungande arter (gräshoppsångare, kärrsångare, flodsångare, vaktel, småfläckig sumphöna och kornknarr) visar att de har ökat i antal – allihop.

En titt i Sveriges lantbruksuniversitets lista över de arter som löper risk att försvinna från Sverige, Rödlistan, visar att alla finns med utom kärrsångaren. Dessa arter anses **sårbara** (småfläckiga sumphönan) och övriga **nära hotade** och uppfyller därmed kriterierna för rödlistning. Hur ser då förekomsten ut i Ekerö kommun? Hur många gånger har de här arterna observerats de senaste åren och hur stor chans är det att de kommer att fortsätta besöka vår kommun?

I figur 1 har jag redovisat antalet fynd per art i diagram med så kallade trendlinjer, vilka visar den generella utvecklingen för varje art under 14 år: 2000–2013. Siffrorna från sammanställningarna i *Fåglar på Mälärörna* har jag jämfört med rapporterna på *Svalan*. I några fall skiljer sig antalsuppgifterna åt. Det kan bero på att vissa rapportörer inte använder *Svalan* utan direkt rapporterar till MOF (men i huvudsak baseras ju sammanställningarna i FpM på rapporterna i *Svalan*). Det kan också bero på att det har kommit in rapporter till *Svalan* i efterhand, när årskriften redan är publicerad. När de olika källorna visar olika antal fynd har jag använt det högsta antalet. Jag har även gjort en bedömning om vilka rapporter i *Svalan* som avser samma fågel för att undvika dubbelräkning.

Det finns ytterligare arter som kan räknas till de så kallade nattsångarna, till exempel vassångaren. Denna art har dock bara observerats en enda gång i kommunen (Svartsjövikens 1987) och den arten är därför inte med i den här analysen.

Slutligen en sak att fundera över. Beror de noterade ökningarna på att vi blivit fler som rapporterar? Jag tror att en viss del, men inte hela ökningen, kan bero på detta.

Gräshoppsångare

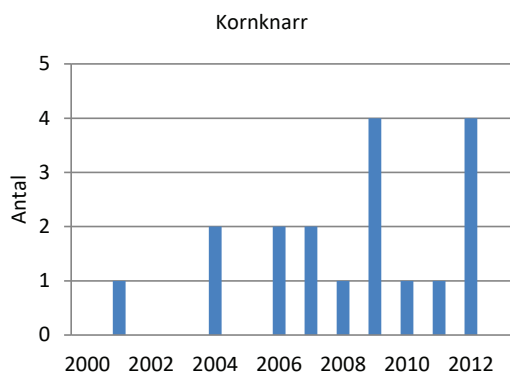
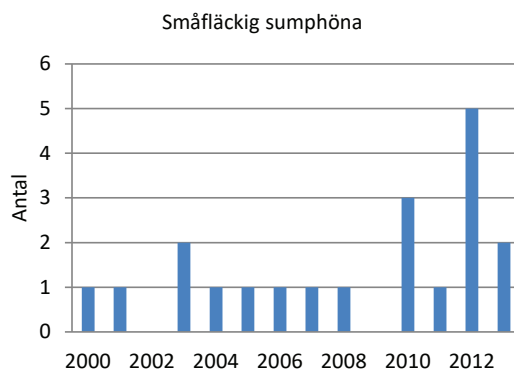
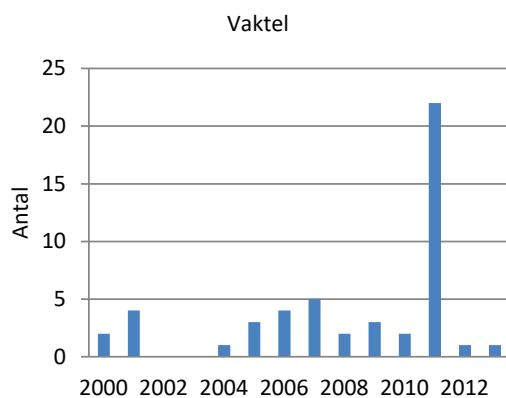
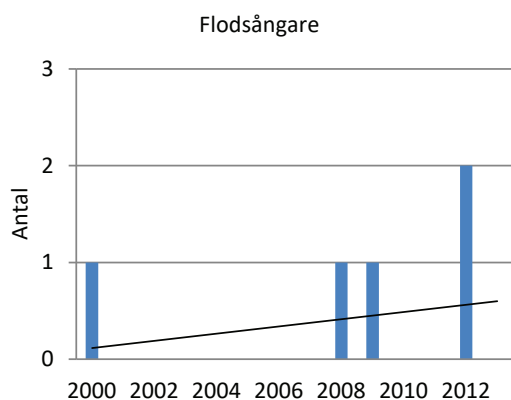
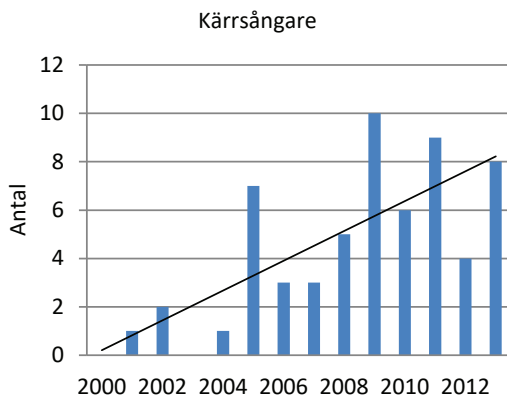
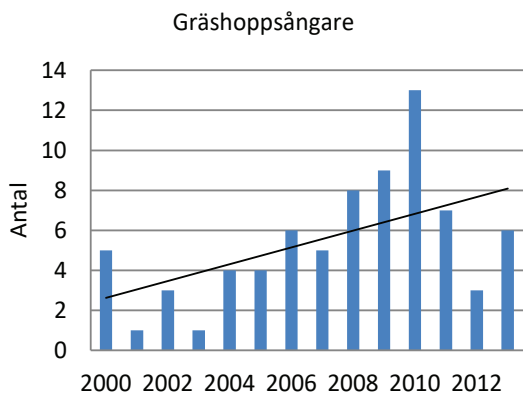
Gräshoppsångaren är den fågel bland de behandlade arterna som mest frekvent brukar besöka kommunen. Dock handlar det om ett relativt fåtal fåglar – 2010 är siffran som störst och då rör det sig om totalt 13 individer. Även om den alltid föredrar ett öppet landskap är gräshoppsångaren relativt flexibel i val av biotop varför fynden på Mälärörna är gjorda på många olika lokaler.

Kärrsångare

Från och med 2005 har kärrsångaren besökt Mälärörna årsvis. Från detta år har 3–9 fåglar uppträtt årligen. Kärrsångaren är den enda av de behandlade arterna som har häckat på Mälärörna: 2009 och 2010 genomfördes säkra häckningar vid Mastområdet på Lovön och 2007 skedde en trolig sådan i samma område. Just Lovön verkar vara en populär del av kommunen för kärrsångarna. Ungefär hälften av alla fynd i kommunen har gjorts här (att jämföra med till exempel rapporterna av gräshoppsångare där fynden på Lovön endast utgör cirka en fjärdedel).

Flodsångare

Flodsångaren tycker om fuktiga områden med träd såsom al, björk eller vide, eller högvuxna

Figur 1. Förekomsten av sex arter nattsångare åren 2000–2013 i Ekerö kommun.

buskage. Endast fyra fynd gjorts under perioden 2000–2013, varför data är något knapphändiga. Det är dock intressant att se att statistiken i kommunen ändå visar en positiv trend för den här arten precis som för de övriga. I hela Sverige anses det finnas 150 par.

Vaktel

Till skillnad från de övriga arterna i artikeln kan vakteln höras även dagtid. Den här arten föredrar vidsträckt åkrar med låg växtlighet och är värmeälskande. Varma vårar passerar arten ofta Skandinavien när den sträcker mot nordväst från sydöstra Europa till häckningsplatserna i bland annat Ryssland. På Mälärörna brukar ett litet antal fåglar höras varje år (spritt i kommunen). 2011 var siffran mycket hög; hela 22 individer rapporterades från Mälärörna (några kan givetvis ha flyttat sig mellan olika lokaler). Tendenserna till invasion det året stämmer överens med det ovanligt stora antal rapporter (64 st) som gjordes i Stockholms rapportområde.

Småfläckig sumphöna

Den småfläckiga sumphönan häckar mest i östra Europa och i södra Ryssland, samt i spridda områden i Europa. I Sverige finns bara ca 250 par. Den svenska populationen är den näst minsta bland de arter som den här artikeln behandlar. Den småfläckiga sumphönan föredrar blöta eller fuktiga ängar eller mader med tuvor och undviker täta vassbestånd till skillnad från släktingen vattenrallen.

Kornknarr

På natten kan kornknarren spela i timtal utan uppehåll. Har man tur kan man också få höra mycket korta strofer under dygnets ljusa timmar när den övar på sitt hesa ”crex-crex”. Kornknarren föredrar fuktiga ängar och frodiga ängsmarker

Flodsångare

med högt gräs och örter eller åkermark med närhet till diken. I takt med att allt mer ängsmarker odlats upp och att slåtter skett allt tidigare under året har kornknarren tidigare minskat drastiskt men den svenska populationen har återhämtat sig de senaste tio åren. Trenden ser positiv ut även i Ekerö kommun, vilket syns i figur 1.

På webbplatsen www.artfakta.se kan man läsa mer om hur det går för de här arterna i hela Sverige. Gör en sökning på respektive fågel för att läsa mer om arten och varför den uppfyller kriterierna för rödlistning. Förhoppningsvis kan vi fortsätta göra sena kvällsutflykter runt på Ekerö även i framtiden på jakt efter spännande läten från åkrar och ängar. Det verkar ju faktiskt som möjligheterna att höra de här aktuella nattsångarna ökar!

Källor

Fåglar på Mälärörna åren 2000-2012

Jordbruksverkets webbplats: <http://www.jordbruksverket.se>

Mullarney, K, Svensson, L & Zetterström, D. 2009. *Fågelguiden*. Trento.

SLUs och Artdatabankens rödlistade arter: <http://www.artfakta.se/>

Svalan: <http://svalan.artdata.slu.se/birds/>